DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.15673723

ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

ସାମାଜିକ ଚେତନାରେ ସାବିତ୍ରୀ ଅମାବାସ୍ୟା

ସଞ୍ଜୟ କୁମାର ପଣ୍ଡା

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର :

ସାବିତ୍ରୀ ଅମବାସ୍ୟା ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ମଧରେ ଥିବା ପୁଣ୍ୟ ସମ୍ପର୍କକୁ ନିଦର୍ଶିତ କରେ । ଶିବ ଯେପରି ଶିବାନୀଙ୍କ ବିନା ଶବ ପ୍ରତୀୟମାନ ହୁଅନ୍ତି, ଠିକ୍ ସେହିପରି ସହଧର୍ମିଣୀ ବିନା ସ୍ୱାମୀର କୌଣସି ସ୍ଥିତି ନ ଥାଏ । ଅଗ୍ନିକୁ ସାକ୍ଷୀ ରଖି ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଶୁଭବିବାହ କରିଥିବା ବେଳେ ଜଣେ ଆରେକର ପରିପୂରକ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତି । ଏପରିକି ସ୍ତ୍ରୀ ନିଜର ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଓ ସତୀତ୍ୱ ବଳରେ ଯମରାଜାଙ୍କ ଠାରୁ ନିଜ ସ୍ୱାମୀକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିପାରେ । ଏଥିପାଇଁ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ କଲ୍ୟାଣୀ ମଧ କୁହାଯାଏ। ଏହି ମାନସିକକୁ ଆଧାର କରି ଓଡ଼ିଶାର ପୁରପଲ୍ଲୀରେ ସାବିତ୍ରୀ ଅମାବାସ୍ୟା ପାଳନ କରାଯାଏ । ପରିବାରର ହିତ ସାଧନ ଓ ସ୍ୱାମୀର ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ କାମନା କରିବା ଏହି ପବିତ୍ର ବ୍ରତର ମୁଖ୍ୟ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଥିବା ବେଳେ ଏହା ମଧରେ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଥିବା ପୁଣ୍ୟଭାବ, ତ୍ୟାଗ ଜୀବନ ଓ ସାମାଜିକ ଶୃଙ୍ଖଳା ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପରାକାଷ୍ଠାକୁ ନିଦର୍ଶିତ କରୁଛି । ନାରୀ ହିଁ ପରିବାରର ମୁଖ୍ୟ ମେରୁ। ଏହାର ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱରେ ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ ଘୂର୍ଣ୍ଣୟମାନ। ଆଧୁନିକ ସମାଜରେ ନାରୀ ଏଥିରୁ ବିଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ବୃଥା ଅହଙ୍କାର ଓ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରରେ ଲିପ୍ତ ହେଉଥିବାରୁ ସାମାଜିକ ବିଶୃଙ୍ଖଳା ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି। ସାବିତ୍ରୀ ଅମାବାସ୍ୟା ଏଥିରୁ ନିବୃତ୍ତି ହେବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଏ ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ :

ସାବିତ୍ରୀ ଅମାବାସ୍ୟା, ସାବିତ୍ରୀ, ସତ୍ୟବାନ, ସତୀତ୍ୱ, ଶିବ-ଶିବାନୀ, ମୁଖ୍ୟ ମେରୁ ।

ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ସ୍ରଷ୍ଟାଙ୍କ ଅନନ୍ୟ ଉପହାର ହେଉଛି ନାରୀ।ନାରୀ ସୃଷ୍ଟି ସର୍ଜନାରେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବା ସହ ସୃଷ୍ଟିର ସମସ୍ତ ଉପାଦାନକୁ ପ୍ରତିପୋଷଣ କରିବାରେ ସମର୍ଥ। ନାରୀର ଐଶ୍ୱରୀୟ ସାନ୍ନିଧ୍ୟରେ ସାରାଜଗତ ବିମୋହିତ ଓ ପୁଲକିତ। ସାଂସାରିକ ଭାବ ବନ୍ଧନର ପ୍ରମୁଖ ରଜ୍ଜୁ ହିଁ ନାରୀ। ନାରୀ ନିଜର ଆଧାତ୍ମିକ ଶକ୍ତି ବଳରେ ସର୍ବଂସହା ଭାବେ ପୂଜିତ ହେବା ସ୍ଥଳେ କଦାଚିତ୍ ନିଜର କ୍ଷୋଭାନଳରେ ବିଧ୍ୱଂସକାରିଣୀ ମଧ ହୋଇପାରେ। ସେଧାତ୍ରୀ, କର୍ତ୍ତ୍ରୀ, ଲାସ୍ୟମୟୀ, ସ୍ନେହମୟୀ କିମ୍ବା ପ୍ରେରଣାଦାୟୀ ହୋଇ ଜଗତର କଲ୍ୟାଣୀ ହୋଇଥାଏ। ନାରୀ ଶକ୍ତି, ମାତା, ପିତା, ବିଦ୍ୟା ଦୟା, କ୍ଷମା, ସ୍ୱାହା ଓ ସ୍ୱଧା ସ୍ୱରୂପିଣୀ ଆଖ୍ୟା ବହନ କରି ଦେବୀ ତୁଲ୍ୟ ମୋକ୍ଷ ପ୍ରଦାୟିନୀ ରୂପେ ଉପାସ୍ୟ ହୋଇଥାଏ। ଦୁହିତା, ଜାୟା, ଭଗ୍ନୀ ଓ ମାତୃ ରୂପରେ ସାଂସାରିକ ସୌଖ୍ୟ, ବିଶ୍ୱାସ ଓ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରି ଭାବନା ଗଙ୍ଗା ନିର୍ଝରିବା ଦିବ୍ୟ ଦକ୍ଷତା ବହନ କରି ସଂସାରକୁ ଅଗ୍ରସିତ କରେ। ଅତଏବ ସର୍ଜନାର ପ୍ରାରମ୍ଭରୁ ନାରୀ ବିନା ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଅକଳ୍ପନୀୟ। ନାରୀ ହିଁ ତ୍ରିଲୋକର ସମସ୍ତ ଦେବତାଙ୍କ ଜ୍ୟୋତିର

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ

Quick Response Code:

Available online at : https://pracheenews.com/

DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.15673723
Article No - BPP00294

ଯୋଗାଯୋଗ :
ଡ.(ଇଂ)ସଞ୍ଜୟ କୁମାର ପଣ୍ଡା, ପ୍ରାକ୍ତନ ଅର୍ଥ କମିଟି ସଦସ୍ୟ, ଓଡିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ, ବୌଦ୍ଧ
Email : drsanjayaeducationist@gmail.com
ORCID ID : https://orcid.org/0009-0005-0380-5554

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୩.୦୨.୨୦୨୫	୧୨.୦୩.୨୦୨୫	୨୬.୦୪.୨୦୨୫	୧.୦୫.୨୦୨୫

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ପଣ୍ଡା, ସଂଞ୍ଜୟ କୁମାର; ୨୦୨୫। ସାମାଜିକ ଚେତନାରେ ସାବିତ୍ରୀ ଅମାବାସ୍ୟା। ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ। ଭାଗ :୧୧, ସଂଖ୍ୟା : ଖ; ପୃଷ୍ଠା :୨୪-୨୭।

ସାମଗ୍ରିକ ପରିପ୍ରକାଶ । ଏଣୁ ଦେବୀ ମାହାତ୍ମ୍ୟରେ ୨.୧୩ ରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ଅଛି ଯେ -

ଅତୁଳଂ ତତ୍ର ତତ୍ତେଜଃ ସର୍ବ ଦେବଶରୀରଜଂ
ଏକସ୍ଥଂ ତଦଭୁନ୍ନାରୀ ବ୍ୟାପ୍ତ ଲୋକତ୍ରୟଂ ତ୍ୱିଷାଃ ।

ନାରୀ କେବେ ମାତୃ ସମ ଶରୀର ପୋଷଣ କରେ, କେବେ ଭଗ୍ନୀ ସମ ଭ୍ରାତୃ-ପ୍ରେମ ଓ ବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରତୀକ ସାଜେ, କେବେ ଭାର୍ଯ୍ୟା ରୂପେ ସ୍ୱାମୀର ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ କାମନା କରି ସଂସାରରେ ପୁଲକ ଭରିଦିଏ କିମ୍ବା ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ ଓ ତ୍ୟାଗର ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ପ୍ରତୀକ ଭାବେ ସାରା ସଂସାରକୁ ମୋକ୍ଷ ପ୍ରଦାନ କରି ପୃଥ୍ୱୀକୁ ବୈକୁଣ୍ଠର ଅନୁଭବ ପ୍ରାପ୍ତ କରାଇଥାଏ ।

ପ୍ରସଙ୍ଗ ଉପକ୍ରମରେ ସାବିତ୍ରୀ ଅମାବାସ୍ୟା ସ୍ୱାମୀ, ସ୍ତ୍ରୀର ଅପୂର୍ବ ଇଶ୍ୱରୀୟ ସମ୍ପର୍କକୁ ଇଙ୍ଗିତ କରିବା ସହ ଉତ୍ତର ପିଢିକୁ ପବିତ୍ର ସାଂସାରିକ ବନ୍ଧନର ବିଶ୍ୱସନୀୟ ବାର୍ତ୍ତା ସମ୍ପ୍ରସାରିତ କରୁଛି । ପୌରାଣିକ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଅନୁଯାୟୀ ଯୁଧିଷ୍ଠିର ଦ୍ରୋପଦୀଙ୍କ ସମତୁଲ ସତୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଋଷି ମାର୍କଣ୍ଡେୟଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଜିଜ୍ଞାସା ରଖିବାରୁ ସତୀ ସାବିତ୍ରୀଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନା ପ୍ରଶସ୍ତିତ ହେଲା ଯାହାକି ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ପଂଚମ ପୁରାଣ ନାମେ ବ୍ୟାସଦେବ ମହର୍ଷିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ରଚିତ ମହାଭାରତର ବନ ପର୍ବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । ଏହି ବନ ପର୍ବରେ ନଳ ଦମୟନ୍ତୀଙ୍କ ଗଭୀର ପ୍ରେମତତ୍ତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲିଖିତ ।

ପୌରାଣିକ ତଥ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ମଦ୍ର ରାଜା ଅଶ୍ୱପତି ଅପୁତ୍ରିକ ଥିବାରୁ ଦୀର୍ଘ ଅଷ୍ଟାଦଶ ବର୍ଷ କଠୋର ତପସ୍ୟା କରିବାରୁ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ପତ୍ନୀ ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀ ରୂପେ ରାଜା ଅଶ୍ୱପତି ସମ୍ମୁଖରେ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇ ବର ଯାଚନା କଲେ । ରାଜା ଅଶ୍ୱପତି ନିଜର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବିସ୍ତାର ଓ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଅନେକ ପୁତ୍ର ସନ୍ତାନର ବର ଯାଚନା କଲେ । ମାତ୍ର ଦେବୀ ସାବିତ୍ରୀ ଏକ କନ୍ୟା ସନ୍ତାନର ବର ପ୍ରଦାନ କଲେ । ଫଳତଃ ରାଜାଙ୍କ ପାଟରାଣୀ ମାଳବ ରାଜକନ୍ୟାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଏକ କନ୍ୟା ସନ୍ତାନ ଜାତ ହେଲା । ଯାହାଙ୍କ ନାମ ସାବିତ୍ରୀ ଦେବୀଙ୍କ ନାମ ଅନୁକରଣରେ "ସାବିତ୍ରୀ" ନାମିତ ହେଲା ।

ପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କା ହେବା କ୍ରମେ ପିତାଙ୍କ ଆଗ୍ରହ ହେତୁ ଅନେକ ଆଶ୍ରମ ଓ ବନାଚଂଳ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ରଥରେ ପରିଭ୍ରମଣ କରି ଶେଷରେ ସାଲଭ୍ୟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଦେଶାନ୍ତର ଅନ୍ଧରାଜା ଦ୍ୟୁମତ ସେନଙ୍କ ପୁତ୍ର ସତ୍ୟବାନଙ୍କୁ ନିଜର ଭବିଷ୍ୟତ ପତି ରୂପେ ମନୋନୀତ କରିଥିଲେ । ଏହି ସମ୍ବାଦ ସାବିତ୍ରୀ ପିତା ଅଶ୍ୱପତି ଓ ମହର୍ଷୀ ନାରଦଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାରୁ ସତ୍ୟବାନ ଅଳ୍ପାୟୁ ଥିବା ନାରଦ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ସତ୍ୟବାନ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଜ୍ଞ, ସତ୍ୟବାଦୀ, ଦୟାଳୁ ଓ ଅପୂର୍ବ ସୁନ୍ଦର ହେଲେ ମଧ ଏକବର୍ଷ ମଧରେ ମୃତ୍ୟୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଜ୍ଞାତ କରି ମଧ ସାବିତ୍ରୀ ତାଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ଜିଦ୍ ଧରିବାରୁ ଉଭୟ କୁଳର ସମ୍ମତିକ୍ରମେ ବିବାହ ସମ୍ପନ୍ନ ହେଲା ।

ବନ ମଧରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁଖଦ ସାଂସାରିକ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କଲେ ସୁଦ୍ଧା ନାରଦ ମୂନୀଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ ବାଣୀ ସାବିତ୍ରୀଙ୍କୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରୁଥିଲା । ବର୍ଷର ଅନ୍ତିମ ତ୍ରିଦିବସ ଉପନୀତ ହେବାରୁ ସାବିତ୍ରୀ ବ୍ରତ, ଉପବାସ ଓ ଯଜ୍ଞ କର୍ମରେ ନିମଜ୍ଜିତ ହେଲେ । ଶେଷ ଦିବସରେ ନିଜ ପତି ସତ୍ୟବାନଙ୍କ ସହ ବନଜାତ କାଷ୍ଠ ସଂଗ୍ରହ ନିମନ୍ତେ ଗମନ କଲେ । ଏହି ସମୟରେ ସତ୍ୟବାନ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇ ସାବିତ୍ରୀଙ୍କ କୋଳରେ ମସ୍ତକ ରଖି ନିଷ୍ପ୍ରାଣ ହୋଇଗଲେ । ଯମ ଦେବତା ସତ୍ୟବାନଙ୍କ ପ୍ରାଣ ନେଇ ଗମନ କରନ୍ତେ ସାବିତ୍ରୀ ମଧ ତାଙ୍କୁ ଅନୁଧାବନ କଲେ । ସାବିତ୍ରୀଙ୍କ ପତିବ୍ରତା ଗୁଣରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରୀତ ହୋଇ ଯମରାଜା ତିନୋଟି ବର ଯାଚନା କଲେ । ପର୍ଯ୍ୟାୟ କ୍ରମେ ପ୍ରଥମେ ଅନ୍ଧ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ଚକ୍ଷୁଦାନ, ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତି ଓ ତୃତୀୟରେ ଶତପୁତ୍ର ଜନନୀର ବର ନିବେଦନ କଲେ । ଯମରାଜା ପତିବ୍ରତା ସତୀ ସାବିତ୍ରୀଙ୍କ ଧାର୍ମିକ ଗୁଣ, ଗଭୀର ପ୍ରେମ, ସତ୍ୟ, ବିଶ୍ୱାସ ଓ ତ୍ୟାଗ ଗୁଣରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିମୋହିତ ହୋଇ ତ୍ରିବର ପ୍ରଦାନ କରିବାରୁ ନିଜର ତୀକ୍ଷଣ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ହେତୁ ସାବିତ୍ରୀ ନିଜର ପତିଦେବ ସତ୍ୟବାନଙ୍କ ପୁନଃ ଜୀବନ ପ୍ରାପ୍ତ କରିଥିଲେ । ଫଳତଃ ଦେବୀ ସ୍ୱରୂପା ସତୀ ସାବିତ୍ରୀଙ୍କ ହେତୁ ସତ୍ୟବାନଙ୍କୁ ଦୀର୍ଘାୟୁ ଓ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତି ହେବା ସହ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ଚକ୍ଷୁ ଲାଭ ହେଲା । ଏହି ପବିତ୍ର ଦିବସ ଜ୍ୟେଷ୍ଠମାସ ଅମାବାସ୍ୟା ତିଥିରେ ସଂଘଟିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାକୁ ପବିତ୍ର ସାବିତ୍ରୀ ଅମାବାସ୍ୟା ତିଥି ରୂପେ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମରେ ପାଳନ କରାଯାଇ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଶକ୍ତି ନିଜ ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଦୀର୍ଘାୟୁ କାମନା କରିବା ସହ ବ୍ରତ ଉପବାସ ପାଳନ କରିଥାନ୍ତି ।

ସଭ୍ୟତାର କ୍ରମବିକାଶହେତୁ ପ୍ରାଚୀନ ବନବାସୀ ଯୁଗରୁ ଉତ୍ତର ଆଧୁନିକ ଯୁଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାମାଜିକ ବିପ୍ଳବ ନୂତନ ରୂପରେଖରେ ସଂଜ୍ଞାବଦ୍ଧ ହୋଇଛି । ସାମାଜିକପରିବର୍ତ୍ତନର ସ୍ରୋତସ୍ୱିନୀ ପ୍ରବାହରେ ଚିନ୍ତାଚେତନା କେତେ ସର୍ପିଳ ପଥ ଦେଇ ଅତିକ୍ରମ କରିବା ସହ କେବେ ଶିଥିଳ ତ' କେବେ କ୍ଷିପ୍ର ବେଗେ ଗତି କରିଛି । କିନ୍ତୁ

ପ୍ରତ୍ୟେକ କାଳ ଖଣ୍ଡରେ ନାରୀ ନରମାନଙ୍କ ସ୍କନ୍ଧରେ ସ୍କନ୍ଧ ମିଳିତ କରି ସଂସାର ସାଗରକୁ ଅତିକ୍ରମଣ କରିବାର ଦକ୍ଷତା ବହନ କରୁଛି।

ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଯୁଗୋପଯୋଗୀ ଗୃହକର୍ତ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱ ସୁସମ୍ପାଦିତ କରି ଶାନ୍ତ, ଶୀତଳ ସ୍ନେହର ପଣତରେ ସମଗ୍ର ଜଗତକୁ ଏକାକାର କରି ଜୀବନ ସୁଧା ବଣ୍ଟନ କରିଛି। ଗୃହକୁ ମନ୍ଦିର ରୂପେ ଗଢିତୋଳି ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ବୈକୁଣ୍ଠର ସଂଜ୍ଞା ପ୍ରଦାନ କରି ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା ସହ ଭାବାବେଗରେ ସମାଜରେ ପୁଲକ ବିବର୍ଦ୍ଧିତ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ଦିବ୍ୟକାନ୍ତି ସମ୍ପନ୍ନ ମାତୃକୁଳ। ଶକ୍ତି ସ୍ୱରୂପାରେ ମଧ୍ୟ ପୂଜିତା ନାରୀ ନିଜର ଦୟା, କ୍ଷମା ଗୁଣ ବଳରେ ସମାଜରେ ଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ଅନେକ ଅସୁର ଚରିତ୍ରକୁ ନିଧନ କରି ସୃଷ୍ଟିର ଅପୂର୍ବ ସମ୍ଭାରକୁ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖିପାରିଛି।

ସ୍ୱୟଂ ସିଦ୍ଧା ନାରୀ ଆଧୁନିକ ସମାଜରେ ନିଜର ଶକ୍ତିର ପରାକାଷ୍ଠା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ପରିବାର ପ୍ରତିପୋଷଣ କରି କଳା, ବିଜ୍ଞାନ ଓ ସାମାଜିକ ସ୍ତରରେ ନିଜର ଉତ୍କର୍ଷତା ପ୍ରମାଣିତ କରିଛି। ବିଜ୍ଞାନ ଓ ବୈଷୟିକ ଯୁଗରେ ନିଜର ଅପୂର୍ବ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତାର ପ୍ରୟୋଗରେ ପୁରୁଷଙ୍କ ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ସ୍ଥାନିତ କରିପାରିଛି ଆଧୁନିକ ସ୍ତ୍ରୀ । ଭୌତିକ ବିକାଶରେ ଅନ୍ୟତମ ସୁତ୍ରଧର ହୋଇ ନୂତନ ସଂଜ୍ଞା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିପାରିଛି ସ୍ତ୍ରୀ।

ଭୌତିକ ବିକାଶ ବିଜ୍ଞାନ ସର୍ବସ୍ୱ ଥିବା ବେଳେ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ବୌଦ୍ଧିକ ବିକାଶର କଣ୍ଠରୋଧ କରିବା ସହ ସାମାଜିକ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଧନ କ୍ରମଶଃ ଢିଲା ହେବାକୁ ଲାଗିଲାଣି। ଆଧୁନିକତାର ଦ୍ୱାହି ଦେଇ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ପରି ଦିବ୍ୟ ସତ୍ତାକୁ ପରସ୍ପରର ପ୍ରତିଯୋଗୀ କରିଦେଇ ସାମାଜିକ ବିକାଶକୁ ପତୋନ୍ମୁଖୀ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେଣି। ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଅସ୍ପର୍ଦ୍ଧା ଜାଗ୍ରତ କରି ଏକ ଉତ୍ତପ୍ତ ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି ହେବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିତାପର ବିଷୟ।

ସାମାଜିକ ସ୍ତରରେ ମୁକ୍ତ ପୃଥିବୀରେ ସମାନ୍ତରାଳ ଭାବରେ ଉଭୟ ନାରୀପୁରୁଷ ପରସ୍ପରର ପରିପୂରକ ହେବା ବିଧେୟ। କିନ୍ତୁ ଅର୍ଥ ପ୍ରାବଲ୍ୟ କିମ୍ବା ଆଧୁନିକତାର ଦ୍ୱାହିଦେଇ ନିଜର ପରିବାରକୁ ଅଣଦେଖା କରିବା କେତେ ଗ୍ରହଣୀୟ ତାହା ବିଚାର୍ଯ୍ୟ। ସୁଖ, ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟର ପରିଧିରେ ମନୁଷ୍ୟ ଅବିବେକି ହେଲେ ସାଂସାରିକ ପରିବେଶ କଳୁଷିତ ହେବ। ସ୍ତ୍ରୀକୁ ତାର ପଦମର୍ଯ୍ୟାଦା କରିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁରୁଷର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ। ଏଥି ସହିତ କେବଳ ଗୃହର ବାହ୍ୟ ପରିବେଶରେ ନିଜକୁ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ, ବିକଶିତ ଓ ଶିକ୍ଷିତ ପ୍ରତିପାଦିତ କରିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ସ୍ୱାବଲମ୍ବୀ ହେବା ନ୍ୟାୟରେ ସାମାଜିକ ବିଧିବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ କରିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ପରିତାପର ବିଷୟ।

ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମରେ ନାରୀକୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚସ୍ଥାନ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇ ବୈକୁଣ୍ଠ ନିର୍ମାତାର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି। ଏଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାରୀ ସତୀ ସାବିତ୍ରୀ ତୁଲ୍ୟ ନିଜ ନିଜର ସତ୍ୟବାନଙ୍କ ଦୀର୍ଘାୟୁ କାମନା କରି ସାଂସାରିକ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତାକୁ ପ୍ରମାଣିତ କରିବା ଉଚିତ୍। ଆଧୁନିକ ସମାଜରେ ବୌଦ୍ଧିକ ତତ୍ତ୍ୱର ମାନ କ୍ଷୀଣ ହେବାରୁ ସମ୍ବେଦନଶୀଳତାର ଅଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି। ପ୍ରତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅସହିଷ୍ଣୁ ହୋଇ ଯଦି ଉଭୟ ପୁରୁଷ ଓ ନାରୀ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଓ ଦାୟିତ୍ୱବୋଧକୁ ତଉଲିବା ଆରମ୍ଭ କରିବେ, ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ବିସହ ହେବା ସହ ସାମାଜିକ ବିଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଦେବ।

ଏକ ଦୃଶ୍ୟ ପଟ୍ଟରେ ହିନ୍ଦୁନାରୀ ସମଗ୍ର ସଂସାରକୁ ଉଦ୍ଧାର କରୁଥିବାର ଅନେକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେଉଥିବା ସ୍ଥଳେ ଶିକ୍ଷାର ଦ୍ୱାହି ଦେଇ ନିଜର ଦାୟାଦ ଓ ପରିବାର ବର୍ଗକୁ ଅଣଦେଖା କରିବା କେତେ ଦୂର ଯଥାର୍ଥ, ତାହା ବିଚାର୍ଯ୍ୟ। ଆଜିର ସମାଜରେ ଅତି ପଣ୍ଡିତ ହୋଇ ବିଜ୍ଞାନୀ ଚିନ୍ତା କରିବା ଯେପରି ବିନାଶକାରୀ ଠିକ୍ ସେହିପରି ଅତି ଧର୍ମୀ ହୋଇ ଅନ୍ଧଭକ୍ତ ହେବା ମଧ୍ୟ ଅପକାରୀ ଅଟେ। ଏଣୁ ଉଭୟ ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷ ହସ୍ତ ମିଳିତ କରି ସମାଜରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧନକୁ ଅଗ୍ରସିତ କରିପାରିଲେ ସାମାଜିକ ଚେତନା ପରିବର୍ଦ୍ଧିତ ହେବ।

କିଛି ବିଜ୍ଞାନୀ ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ, ମୈତ୍ରୀ ଓ ତ୍ୟାଗର ବ୍ରତ ଉପବାସକୁ ନେଇ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ସହ ସ୍ତ୍ରୀ କାହିଁକି କରିବ, ପୁରୁଷ କାହିଁକି ନୁହେଁର ପ୍ରଶ୍ନବାଣ ଭେଦ କରନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ନାରୀ ମାତୃ ତୁଲ୍ୟ ହେଲେ ସସ୍ନେହେ, ଶାଶ୍ୱତ ଭାବେ ପୂଜିତ ହୁଏ କିନ୍ତୁ ଉଗ୍ରମୂର୍ତ୍ତିକୁ ସଂସାର ଭୟ କରେ। ଏଣୁ କଣ ଗ୍ରହଣୀୟ ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଅନୁମେୟ।

ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ ବିଜ୍ଞାନ ଶିକ୍ଷାର ଉତ୍ତପ୍ତ କ୍ରମଶଃ ସାଂସାରିକ ପରିବେଶକୁ ବିଧ୍ୱଂସିତ କରିବାର ଆଶଙ୍କା ସୃଷ୍ଟି କଲାଣି। ଜୀବନ ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ, ପ୍ରକୃତି ଜୀବନ ଉପରେ ନୁହେଁ। ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସୃଷ୍ଟିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସର୍ଜନାର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟ ବିଧାନ ହୋଇଛି। ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷ ନିଜ ନିଜର ଆଧାତ୍ମିକ ଅନ୍ତରାତ୍ମାର ସ୍ୱରକୁ ଚିହ୍ନଟ କରି ସମାଜଧର୍ମୀ ହେଲେ ସମାଜ ପୁଷ୍ପ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ହେବ ଏବଂ ଏହାର ବାସ୍ନା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆମୋଦିତ କରିବ। ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମ ମତେ ସାବିତ୍ରୀ ପରି ତ୍ୟାଗ ନିଦର୍ଶନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲେ ନିଶ୍ଚିତ ରୂପେ ପ୍ରଭୁକୃପା ଲାଭ ସହ ଅମୃତ ବର୍ଷା ହେବ।

ନାରୀମାନେ କେବଳ ସାବିତ୍ରୀ ନୁହେଁ ମାତା, ଭଗ୍ନୀ ଓ ଦେବୀ ରୂପେ ସମାଜରେ ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ତ୍ୟାଗ ବଣ୍ଟନ କରି ସର୍ବଦା ପୂଜିତ ହୁଅନ୍ତୁ। ପୁରୁଷମାନେ ମଧ୍ୟ ହିମାଳୟ ସମ ବିଶ୍ୱାସ ଉଚ୍ଚାଟିତ କରି ସମଗ୍ର ଜଗତକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବା ସହ ସାମାଜିକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକକୁ ବି ନଷ୍ଟ କରି ପୁଣ୍ୟତା ସ୍ୱର୍ଶ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତୁ। ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷ ପ୍ରତିଯୋଗୀ ନ ହୋଇ ପ୍ରତିରୂପ ହେଲେ ସାମାଜିକ ପ୍ରେମ ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ସର୍ବଦା ଗୁଞ୍ଜରିତ ହେବ। ନାରୀ କେବେ ମଧ୍ୟ କୁମାତା ନ ହେଉ ମା'ର ପ୍ରେମ ପଣତ ସର୍ବଦା ଜଗତକୁ ପ୍ରୀତି ଛାୟା ପ୍ରଦାନ କରୁ, ଏହାହିଁ ଆଜିର ପବିତ୍ର ଦିବସର ଅନ୍ତର୍ନିହିତସନ୍ଦେଶ ହେଉ।

ଉପସଂହାର:

ସାବିତ୍ରୀ ଅମାବାସ୍ୟା କେବଳ ଆଧାତ୍ମିକ ଅବଲମ୍ବନ ନୁହେଁ ବରଂ ଏହାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ସାମାଜିକ ଓ ଭାବଗତ ପ୍ରତିବଦ୍ଧତା ସୁଦୃଢ଼ ସଂସାର ଗଠନରେ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । ସ୍ତ୍ରୀ ଯେ ପରିବାରର ମୁଖ୍ୟ ମେରୁଦଣ୍ଡ । ଏହା ବିନା ସଂସାର ତୁଚ୍ଛ । ସ୍ତ୍ରୀ ଗଭୀର ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମ ଓ ତ୍ୟାଗ ବଳରେ ସମଗ୍ର ସମାଜ ପ୍ରୀତ ଓ ଶୃଙ୍ଖଳାବଦ୍ଧ । ସାବିତ୍ରୀ ଅମାବାସ୍ୟାର ପାଳନ ବୌଦ୍ଧ ଜିଲ୍ଲା ପରି ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ପୁରପଲ୍ଲୀରେ ପାଳନ କରାଯାଇ ଏକ ଭାବଗତ ପ୍ରୀତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରୁଛି ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. ନାହକ, ଗଣେଶରାମ, ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ଯାନିଯାତ୍ରା ଓ ପର୍ବପର୍ବାଣି, ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ପରିଚୟ, ଅବତରଣିକା, ସତ୍ୟନାରାୟଣ ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର, ୧ମ ସଂସ୍କରଣ, ୨୦୧୦

୨. ଆମ ସଂସ୍କୃତି ଆମ କଳା, ବୌଦ୍ଧ ଜିଲ୍ଲା ଉନ୍ନୟନ ପରିଷଦ, ୧୯୯୭

୩. ପଣ୍ଡା ଡ. ସଞ୍ଜୟ କୁମାର, ପ୍ରାଚ୍ୟ ଓ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ବୌଦ୍ଧ, ଏଥେନା ପବ୍ଲିକେଶନ, ୨୦୨୩

୪. ନାୟକ ଦ୍ୱାରିକା ନାଥ, ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଯାତ୍ରା ଓ ପର୍ବପର୍ବାଣି, ପ୍ର. ଶୀଳତଷଷ୍ଠୀ, ମେନକା ପ୍ରକାଶନ, ୨୦୦୨

୫. ମହାନ୍ତି ବ୍ରଜମୋହନ, ଓଡ଼ିଶାର ପର୍ବପର୍ବାଣି, ଓଷାବ୍ରତ, ଯାନିଯାତ୍ରା, (ସଙ୍କଳନ) ତୃତୀୟ ସଂସ୍କରଣ, ଓଡ଼ିଶା ବୁକ୍ସ ଷ୍ଟୋର, କଟକ, ୧୯୯୪.

❖ ❖ ❖